

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΙΔΡΥΤΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΟΓΔΟΥΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1950

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

38 - ΟΔΟΣ ΤΣΩΡΤΣΙΛ - 38

ΑΘΗΝΑΙ

Τὸ Δεκαπενθήμερο

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Τὸ Λογοτεχνικὸ Ἐπιμελητήριον.

Ὅσα ἐγράψαμε, σὲ προηγούμενο τεύχος, γιὰ τὸ Λογοτεχνικὸ Ἐπιμελητήριον καὶ τοὺς σκοποὺς ποὺ ἐλπίζουμε ὅτι μπορεῖ νὰ ἐξυπηρετήσῃ, δὲν ἐπεισαν τὸν κ. Βάσο Βαρίκα. Τοῦ ἔδωσαν μάλιστα ἀφορμὴ νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰ ἀντίστροφα ἐπιχειρήματά του καὶ νὰ ἐλέγξει στὰ «Νέα» τῆς 28ης Ἰουλίου μὲ περισσότερὴ ἐπιμονὴ τὴν πρότασή μας. Δὲν θὰ προσπαθήσουμε, φυσικά, νὰ τοῦ ἀλλάξουμε τὴ γνώμη. Ἀλλὰ καὶ δὲν μπορούμε νὰ φανταστοῦμε ὅτι εἶναι πολλοὶ ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ μείνῃ ἀνυπεράσπιστο, ἀδοκίμητο καὶ καταδικασμένο ν' ἀγοράζεται ἀπὸ τοὺς λίγους, τὸ ἑλληνικὸ βιβλίο. Καὶ τὸ Λογοτεχνικὸ Ἐπιμελητήριον, ἂν ὑποθέσουμε ὅτι δὲν χρειάζεται γιὰ τίποτ' ἄλλο, ἀσφαλῶς θὰ δοθῆσῃ τὸ λογοτεχνικὸ βιβλίο νὰ γίνῃ φτηνότερο κ' ἔτσι νὰ κυκλοφορεῖ εὐκολώτερα.

κ.

Τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα στὴ Μακεδονία καὶ στὴ Β. Ἠπειρο.

Στὴν πολὺ ἐνδιαφέρουσα μελέτη τοῦ κ. Γ. Θωμόπουλου γιὰ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα στὴ Μακεδονία καὶ τὴ Β. Ἠπειρο, ποὺ δημοσιεύθηκε στὸ τελευταῖο τεύχος σου, θὰ εἶχα νὰ παρατηρήσω τὰ παρακάτω:

α) Ὅτι ὑπάρχουν ἀρκετὰ λάθη στὴν ὀνομασία τῶν χωριῶν, ποὺ ἀναφέρονται πὼς εἶχαν σχολεῖα καὶ ποὺ ὀφείλονται, ἀσφαλῶς, στὴν ἑλληνικὴ μεταγραφή τῶν γαλλικῶν γραμμένων ὀνομάτων. Π. χ. στὶς περιφέρειες Γρεβενῶν καὶ Βοῖου, ποὺ ξέρω καλλίτερα, θὰ ἀναφέρω τὰ παρακάτω:

Περιφέρεια Γρεβενῶν: Βαλτινὸ > Μπάλτινο, Βαντονίτσα >; Βαρέτσια > Βαρόσι, Βέλια > Βηλιά, Βιάντσικο > Βαντσικό, Δρουβρούνιστα > Δουβρούνιστα, Κουβλαράκι > Γκουμπλαράκι, Μαυρονάτσι > Μαυραναῖοι, Περιδόλια > Περιδόλι, Πίρρορα > Πυλωροί, Πλίσια > Πλέσια, Σαραγκαναῖοι > Σιαργκαναῖοι, Σούμπινο > Σούμπινο, Στίλτσι > Σφίλτσι, Τσοῦρεχτη > Τσιώργιακας.

Περιφέρεια Βοῖου: Δυλὸς > Ντόλος, Κούτσικο > Κουσκό, Μιρίφανη > Μοιρασάνη, Σερβάδες, Σιαρμπάδες κ.τ.λ.

Ἀνάλογα λάθη παρατηροῦνται καὶ γιὰ ἄλλες περιφέρειες.

β) Ὁ χάρτης πρέπει νὰ εἶναι ἐλλιπὴς ὡς πρὸς τὰ χωριά καὶ τὶς πόλεις, ποὺ εἶχαν ἑλληνικὰ σχολεῖα. Π. χ. δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴν εἶχε ἑλληνικὸ σχολεῖο ἢ ἑλληνικώτατη Κλεισούρα τῆς Καστοριάς, ποὺ, πρὶν ἀπὸ τὸ 1912, ἦταν ἀξιολογώτατο ἐμπορικὸ κέντρο (τὰ караβάνια τῆς διέσχίζαν ὀλόκληρη τὴ Νοτιοανατολικὴ Εὐρώπη καὶ ἔφταναν ὡς τὴ Βιέννη) καὶ εἶχε πάνω ἀπὸ δέκα χιλιάδες κατοίκους. Ἀπὸ τότε ἄρχισε νὰ φθίνῃ, γιὰ νὰ ἐρημωθῇ σχεδὸν τὸ 1943, ὅταν ἡ κωμόπολη πυρπολήθηκε ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς καὶ πάνω ἀπὸ 300 κάτοικοι ὑπῆρξαν θύματα τῆς βαρβαρότητάς των.

γ) Ὁ χάρτης μᾶς δείχνει ἀκόμα τὴ συστηματικὴ προσπάθεια, ποὺ κατέβαλαν οἱ Βούλγαροι ἀπὸ τὸ 1878 ὡς τὸ 1908, στὴν ἀρχὴ μὲ τὴν πειθὴ καὶ τὶς ὑποσχέσεις κι' ἀργότερα μὲ τὸ τσεκούρι καὶ τὴ φωτιά, γιὰ νὰ ἀλλοιώσουν τὴν ἐθνολογικὴ σύσταση τοῦ Μακεδονικοῦ πληθυσμοῦ, προσπάθεια, ποὺ ἐξουδετερώθηκε, εὐτυχῶς, ἀπὸ τὴν ἐπικὴ ἀντίσταση τοῦ ἑλληνικοῦ στοιχείου καὶ τὴν ὀργάνωση τοῦ Μακεδονικοῦ ἀγῶνα (1902—1908), ποὺ κορυφαῖος πρωταγωνιστὴς του ὑπῆρξε ὁ ἀδικοσκοτωμένος Ἰωάνης Δραγούμης, κι' ἄς μὴ μνημονεύεται ὅσο χρειάζεται ἡ συμβολὴ του αὐτῆ. Ἔτσι βλέπουμε νὰ ὑπάρχουν ἑλληνικὰ σχολεῖα, σημάδι πὼς οἱ κάτοικοί τους εἶχαν ἑλληνικὴ συνείδηση, σὲ πολλὰ Σλαυόφωνα χωριά, ποὺ ἀργότερα, στὴν ἐποχὴ τῶν Μακεδονικῶν ἀγῶνων, χρησίμεψαν γιὰ ὀρηκτῆρια τῶν Βουλγάρων, ὅπως ἡ Ζαγοριτσάνη, ἡ Μπόμπιστα, ἡ Πρεκοπάνη, στὴν περιοχή τοῦ Βίτσι καὶ τοῦ Σουμπρέτσι, ὅπου ἔγινε ἡ ψευδομακεδονικὴ ἐπανάστασι τοῦ 1903. Φαίνεται, λοιπόν, πὼς ὁ χάρτης εἶναι πολὺ προγενέστερος τοῦ 1900 καὶ εἶναι κρίμα ποὺ δὲν ἀναφέρεται ἡ χρονολογία, γιὰτὶ πολλὰ θὰ εἶχαμε νὰ διδαχθοῦμε.

Γρεβενά 29-7-50

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Ἐνα νατουραλιστικὸ ἔργο,
καὶ ἓνα ἰσχνὸ δραματάκι.

Θέατρο, θίασος Κατερίνας: Τζ. Τέμπλ, «Τὸ σπῖτι τῆς Μαντὰμ Βοραί», δράμα σὲ δύο μέρη καὶ πέντε εἰκόνες μὲ πρόλογο κι' ἐπίλογο.— Θέατρο Γκλόρια, θίασος Μανωλίδου, Παππᾶ: Κλ. Ντέην: «Υπόθεσις διαζυγίου», δράμα σὲ τρεῖς πράξεις.

Ἡ πρώτη μου ἐντύπωση ἀπὸ «Τὸ σπῖτι τῆς κ. Βοραί» εἶταν κάποια ἐκπληξη, ἢ ὅποια δια-